

บทที่ 3

การประกันภัยความรับผิดในการใช้รถยนต์ภาคบังคับตาม กฎหมายคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถในประเทศไทย

ในปัจจุบันรถยนต์ในท้องถนนเพิ่มจำนวนมากขึ้นทุกวัน อุบัติเหตุที่เกิดจากการใช้รถใช้ถนนเกิดขึ้นมากเป็นเงาตามตัว และการเกิดอุบัติเหตุก็มักจะสร้างความเสียหายแก่ทรัพย์สิน และบ่อยครั้งที่อุบัติเหตุสร้างความเสียหายแก่ร่างกายและอาจถึงกับชีวิต รัฐบาลหลายยุคหลายสมัยให้ความสนใจที่จะมีกฎหมายเพื่อที่จะให้การเยียวยาบรรเทาความเดือดร้อนแก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายโดยเฉพาะผู้ที่ได้รับบาดเจ็บและผู้ที่เสียชีวิต จนได้มีการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535* ขึ้น ใช้บังคับโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 9 เมษายน 2535 และกำหนดให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด 180 วันนับแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป** โดยในหลักการของกฎหมายฉบับนี้ เจ้าของรถซึ่งใช้รถหรือมีรถไว้เพื่อใช้จะต้องจัดให้มีการประกันความเสียหายสำหรับคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถตามพระราชบัญญัตินี้ โดยทำประกันภัยกับบริษัทประกันภัยให้เสร็จสิ้นใน 180 วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ*** แต่เนื่องจากมีกระแสเรียกร้องจากประชาชนจำนวนมากให้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายนี้ในรายละเอียดบางประการ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมถูกต้องในการแก้ปัญหาและเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ประเภท

---

* พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 109 ตอนที่ 44 หน้า 45 ลงวันที่ 9 เมษายน 2535

** ตามมาตรา 2 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 กำหนดว่า “พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป”

*** ตามบทเฉพาะกาล มาตรา 47 แห่งพระราชบัญญัติฯ กำหนดว่า “ให้เจ้าของรถซึ่งใช้รถหรือมีรถไว้เพื่อใช้อยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ดำเนินการจัดให้มีการประกันความเสียหายสำหรับผู้ประสบภัยตามพระราชบัญญัตินี้ให้เสร็จสิ้นภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ...”

ของรถที่ต้องถูกบังคับให้ทำประกันภัย และอัตราเบี้ยประกันภัยสำหรับรถแต่ละประเภท ที่มีกระแสวิพากษ์วิจารณ์ว่าไม่เป็นธรรม เป็นต้น¹ ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรได้หยิบยกเรื่องนี้ขึ้นมาพิจารณาเป็นญัตติเร่งด่วนในวันที่ 5 ตุลาคม 2535 และมีมติให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยในเรื่องของกำหนดวันบังคับใช้ให้ขยายระยะเวลาให้มีผลบังคับของกฎหมายออกไปอีก 180 วัน และวุฒิสภาได้มีมติเห็นชอบด้วยในวันที่ 9 ตุลาคม 2535 เป็นผลให้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535* โดยในการแก้ไขกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดให้มีการขยายระยะเวลาการบังคับใช้กฎหมายออกไปอีก** กล่าวคือ พระราชบัญญัตินี้จะมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 5 เมษายน 2536 (เดิมมีผลใช้บังคับวันที่ 6 ตุลาคม 2535) และเจ้าของรถซึ่งใช้รถหรือมีรถไว้เพื่อใช้จะต้องดำเนินการจัดให้มีการประกันภัยเพื่อคุ้มครองความเสียหายสำหรับผู้ประสบภัยจากรถให้เสร็จสิ้นเรียบร้อยตามกฎหมายนี้ภายในวันที่ 1 ตุลาคม 2536 (เดิมภายในวันที่ 5 เมษายน 2536)

รัฐบาลได้ตราพระราชบัญญัติฉบับนี้ขึ้น โดยมีเหตุผลและนโยบายที่สำคัญ***

¹ “สาระน่ารู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 และกฎกระทรวง” วารสารเกษียณอายุ 12 (เมษายน 2536) : 116.

* พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 109 ตอนที่ 111 ลงวันที่ 4 พฤศจิกายน 2535

** ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 กำหนดว่า “พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามร้อยหกสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป”

*** หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535

:- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากปรากฏว่าอุบัติเหตุอันเกิดจากรถได้ทวีจำนวนขึ้นในแต่ละปี เป็นเหตุให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก โดยผู้ประสบภัยดังกล่าวไม่ได้รับการชดเชยค่าเสียหายหรือได้รับชดเชยค่าเสียหายไม่คุ้มกับความเสียหายที่ได้รับจริง และหากผู้ประสบภัยจะใช้สิทธิทางแพ่งเรียกร้องค่าเสียหายก็ต้องใช้เวลาดำเนินคดียาวนาน ดังนั้น เพื่อให้ผู้ประสบภัยได้รับการชดเชยค่าเสียหายและได้รับค่าเสียหายเบื้องต้นที่แน่นอนและทันทั่วถึงที่สมควรกำหนดให้มีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ดังนี้

(1) เพื่อคุ้มครองและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภัยจากรถที่ได้รับอันตรายและความเสียหายแก่ชีวิตและร่างกายให้ได้รับการเยียวยาความเสียหายอย่างทันที และแน่นอนเพราะอย่างน้อยก็ได้รับค่าเสียหายเบื้องต้น โดยไม่ต้องรอการพิสูจน์ความผิด

(2) เพื่อให้พระราชบัญญัตินี้เป็นหลักประกันว่า สถานพยาบาลทุกแห่งที่รับผู้ประสบภัยจากรถเข้าทำการรักษาพยาบาลจะได้รับเงินค่ารักษาพยาบาลอย่างแน่นอนและรวดเร็ว

(3) เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนธุรกิจประกันภัย ให้มีส่วนร่วมในการแบ่งเบาค่าเสียหายของผู้ประสบภัยอันเนื่องมาจากอุบัติเหตุจากรถ ซึ่งนอกจากจะเป็นการช่วยบรรเทาภาระความเดือดร้อนของผู้ประสบภัยและครอบครัวแล้ว ยังเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลในด้านสวัสดิการสงเคราะห์อีกด้วย

1. การจัดให้มีการประกันความเสียหายสำหรับผู้ประสบภัยจากรถ

1.1 รถที่ต้องทำประกันภัย ชนิดและประเภทของรถที่ต้องจัดให้มีการประกันภัยตามพระราชบัญญัตินี้* ได้แก่ รถตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ รถตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก และรถยนต์ทหารตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ทหาร ซึ่งอาจกล่าวได้ว่ารถที่จะต้องจัดให้มีการประกันภัยความรับผิดตามกฎหมายนี้ คือ รถทุกคันที่จดทะเบียนกับกรมการขนส่งทางบกเป็นยานพาหนะทุกชนิดที่ใช้ในการขนส่งทางบก และรวมตลอดถึงรถที่จดทะเบียนในต่างประเทศแต่ได้นำเข้ามาใช้ในราชอาณาจักรไทยเป็นการชั่วคราว โดยเจ้าของรถไม่มีภูมิ

---

* ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535
กำหนดว่า

“มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“รถ” หมายความว่า รถตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ รถตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก และรถยนต์ทหารตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ทหาร...”

ลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร* ซึ่งเดินด้วยกำลังเครื่องยนต์ กำลังไฟฟ้า หรือพลังงานอื่น และหมายความรวมถึงรถพ่วงของรถนั้นด้วย เว้นแต่รถไฟ รถราง และรถที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องทำประกันภัยตามพระราชบัญญัตินี้ดังที่จะกล่าวต่อไปใน 1.2

รถที่ต้องจัดให้มีการประกันภัยตามกฎหมายนี้แม้รถจะยังไม่ได้ทำการจดทะเบียนรถยนต์เนื่องจากเป็นรถที่เพิ่งซื้อใหม่ (หรือที่เรียกว่า "รถป้ายแดง") ก็ต้องดำเนินการจัดทำประกันภัยเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ เนื่องจากกฎหมายมีความประสงค์ที่จะให้รถทุกคันที่ใช้เป็นยานพาหนะวิ่งไปมาบนถนนมีมาตรการที่คุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถนั้นก่อนให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ประสบภัย

นอกจากนั้น ในการรับจดทะเบียนรถยนต์ตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์และกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบกนั้นตามมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 นี้กำหนดให้นายทะเบียนตามกฎหมายดังกล่าวจะต้องตรวจสอบว่ารถคันที่นำไปจดทะเบียนนั้นได้จัดให้มีการประกันภัยตามพระราชบัญญัติฯหรือยัง หากยังไม่มีประกันภัย นายทะเบียนอาจไม่ยอมรับจดทะเบียนให้จนกว่าจะได้ดำเนินการเสร็จเรียบร้อย โดยอาจให้มีการแสดงหลักฐานที่ออกโดยบริษัทที่รับประกันภัย ซึ่งการจดทะเบียนรถตามมาตรานี้ไม่ได้หมายถึงการชำระภาษีรถยนต์ประจำปีด้วย²

1.2 รถที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องทำประกันภัย รถที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องทำประกันภัยตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 (มาตรา 8) คือ

1.2.1 รถสำหรับเฉพาะองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท และรถสำหรับผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

1.2.2 รถของสำนักพระราชวังที่จดทะเบียนและมีเครื่องหมายตามระเบียบที่เลขาธิการพระราชวังกำหนด

---

* ตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 กำหนดว่า "รถที่จดทะเบียนในต่างประเทศและนำเข้ามาใช้ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว โดยเจ้าของรถไม่มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร เจ้าของรถต้องจัดให้มีการประกันความเสียหายสำหรับผู้ประสบภัย...."

² ประพันธ์ ทรัพย์แสง, คำอธิบายพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2535), หน้า 104.

1.2.3 รถของกระทรวง ทบวง กรม เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด สุขาภิบาล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และราชการส่วนท้องถิ่นที่เรียกชื่ออย่างอื่น และรถยนต์ทหารตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ทหาร

1.2.4 รถอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

รถที่ได้รับยกเว้นนี้หากไปสร้างความเสียหายแก่ชีวิตหรือร่างกายของผู้ประสบภัย ผู้ประสบภัยดังกล่าวก็อาจเรียกกรองค่าเสียหายเบื้องต้นได้จากกองทุนทดแทนผู้ประสบภัยตามมาตรา 23(6) หลังจากนั้นหน่วยราชการซึ่งเป็นเจ้าของรถที่ก่อให้เกิดความเสียหายต้องส่งเงินจำนวนนั้นคืนกองทุนทดแทนผู้ประสบภัยตามมาตรา 32 ซึ่งในเรื่องนี้จะได้กล่าวโดยละเอียดต่อไป

1.3 ผู้ที่ต้องทำประกันภัย ผู้ที่ต้องทำประกันภัยตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่ เจ้าของรถ*

1.3.1 ผู้ซึ่งมีกรรมสิทธิ์ในรถ หมายถึง ผู้มีกรรมสิทธิ์เป็นเจ้าของรถจริง ๆ จะมีชื่อทางทะเบียนคู่มือจดทะเบียนรถหรือไม่ไม่สำคัญ เพราะเจ้าของรถอาจโอนขายต่อบุคคลอื่นโดยยังไม่จดทะเบียนโอนก็ได้ รถเป็นสังหาริมทรัพย์ การโอนกรรมสิทธิ์สมบูรณ์โดยไม่ต้องมีการจดทะเบียน ไม่ว่าผู้ซื้อจะชำระราคาครบแล้วหรือยัง หรือเป็นการซื้อขาย

---

* ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535
 มาตรา 4 กำหนดว่า "ในพระราชบัญญัตินี้
 ..."เจ้าของรถ" หมายความว่า ผู้ซึ่งมีกรรมสิทธิ์ในรถหรือผู้มีสิทธิครอบครองรถตามสัญญาเช่าซื้อ และหมายความรวมถึงผู้นำรถที่จดทะเบียนในต่างประเทศเข้ามาใช้ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวด้วย..."

มาตรา 7 กำหนดว่า "...เจ้าของรถซึ่งใช้รถหรือมีรถไว้เพื่อใช้ ต้องจัดให้มีการประกันความเสียหายสำหรับผู้ประสบภัย..."

มาตรา 9 กำหนดว่า "รถที่จดทะเบียนในต่างประเทศและนำเข้ามาใช้ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว โดยเจ้าของรถไม่มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร เจ้าของรถต้องจัดให้มีการประกันความเสียหายสำหรับผู้ประสบภัย ทั้งนี้ ตามจำนวนเงิน หลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง"

แบบผ่อนส่งก็ตาม เลขหมายและทะเบียนรถนั้นไม่ใช่หลักฐานแห่งกรรมสิทธิ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 458 แต่อย่างใด แต่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการควบคุมการใช้ยานพาหนะเท่านั้น (คำพิพากษาฎีกาที่ 304-305/2494) ผู้มีกรรมสิทธิ์ในรถไม่จำเป็นต้องครอบครองและใช้รถนั่นเองก็ต้องจัดให้มีการประกันภัยตามกฎหมายนี้³

การที่กฎหมายกำหนดว่าผู้มีหน้าที่ต้องจัดให้มีการประกันภัย ได้แก่ เจ้าของรถซึ่งใช้รถหรือมีรถไว้เพื่อใช้นั้น ความมุ่งหมายของกฎหมายที่กำหนดไว้เช่นนี้ก็เพื่อแยกกรณีที่มีไว้เพื่อการอื่นออกไป เช่น รถที่ผลิตเพื่อจำหน่าย รถที่เจ้าของเก็บสะสมไว้ไม่ได้นำออกใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในสภาพอย่างรถยนต์ ผู้เป็นเจ้าของเหล่านี้ไม่ต้องจัดให้มีการประกันภัย มีข้อที่น่าสังเกตบางประการ คือ เจ้าของรถซึ่งมีรถเพื่อให้เช่าหรือให้ผู้อื่นยืมใช้นั้น ผู้ให้เช่าหรือผู้ยืมมีหน้าที่ต้องจัดให้มีการประกันภัยตามกฎหมายนี้ เนื่องจากการใช้รถที่ให้เช่าหรือให้ยืมนั้นเป็นการใช้รถเป็นยานพาหนะ แม้เจ้าของรถจะไม่ได้เป็นผู้ใช้รถนั่นเองก็ต้องเป็นผู้ทำประกันภัย เว้นแต่กรณีที่รถนั้นเป็นรถที่มีการทำสัญญาเช่าซื้อ ซึ่งจะกล่าวต่อไปใน 1.3.2

1.3.2 ผู้มีสิทธิครอบครองรถตามสัญญาเช่าซื้อ การทำสัญญาเช่าซื้อรถนั้น กรรมสิทธิ์ในรถยังเป็นของผู้ให้เช่าซื้อ ผู้เช่าซื้อต้องชำระค่าเช่าซื้อเป็นงวด ๆ ให้ครบเสียก่อน กรรมสิทธิ์จึงจะตกไปเป็นของผู้เช่าซื้อ แม้จะยังไม่ได้จดทะเบียนโอนกันก็ตาม เพราะทะเบียนรถมิใช่เอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ของรถยนต์ แต่เป็นเพียงหลักฐานที่กำหนดขึ้นเพื่อความสะดวกแก่การควบคุมรถยนต์เท่านั้น (คำพิพากษาฎีกาที่ 1283/2530) ถ้าผู้เช่าซื้อผ่อนชำระค่างวดไม่ครบและผู้เช่าซื้อผิดนัด ผู้ให้เช่าซื้ออาจบอกเลิกสัญญา และกลับเข้าครอบครองรถที่เช่าซื้อได้

ในกรณีรถที่มีการทำสัญญาเช่าซื้อนั้น มีปัญหาที่น่าพิจารณา กล่าวคือผู้ให้เช่าซื้อซึ่งอยู่ในฐานะเจ้าของกรรมสิทธิ์รถยนต์ตามกฎหมายและผู้เช่าซื้อซึ่งเป็นผู้มีสิทธิครอบครองรถตามสัญญาเช่าซื้อใครเป็นผู้มีหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ที่จะต้องทำประกันภัยความเสียหาย เพราะเมื่อพิจารณาจากถ้อยคำในกฎหมายนี้ตามมาตรา 7 กำหนดเกี่ยวกับผู้มีหน้าที่ต้องจัดให้มีการประกันความเสียหายสำหรับผู้ประสบภัยว่า ให้เจ้าของรถที่

³ ประพันธ์ ทรัพย์แสง, คำอธิบายพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535, หน้า 67-68.

ใช้รถหรือมีรถไว้เพื่อใช้ต้องเป็นผู้จัดให้มีการประกันภัย คำว่า “เจ้าของรถ” นั้น ในมาตรา 4 ให้คำนิยามไว้ว่า หมายถึง “ผู้ซึ่งมีกรรมสิทธิ์ในรถหรือผู้มีสิทธิครอบครองตามสัญญาเช่าซื้อ...” ทั้งผู้ให้เช่าซื้อและผู้เช่าซื้อต่างก็อยู่ในความหมายของคำว่า “เจ้าของรถ” อันมีหน้าที่ต้องจัดให้รถมีประกันภัย แต่หากพิจารณาด้วยคำในกฎหมายแล้ว การที่กฎหมายใช้คำว่า “หรือ” มิได้ใช้คำว่า “และ” เท่ากับมีความมุ่งหมายว่าใครก็ได้ระหว่างเจ้าของกรรมสิทธิ์ (ผู้ให้เช่าซื้อ) หรือผู้เช่าซื้อ จะต้องจัดให้มีการประกันภัยรถยนต์คันที่มีการทำสัญญาเช่าซื้อนั้น ถ้าผู้ให้เช่าซื้อได้ทำประกันภัยรถคันดังกล่าวแล้ว ผู้เช่าซื้อก็ไม่ต้องทำประกันภัยซ้ำอีก เพราะกฎหมายต้องการเพียงแต่ให้รถทุกคันที่วิ่งอยู่บนท้องถนนมีการทำประกันภัยเพื่อคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถโดยไม่สนใจว่าใครจะเป็นคนทำประกัน การที่กฎหมายกำหนดว่าใครบ้างมีหน้าที่จะต้องจัดให้มีการประกันภัยก็เพื่อหาตัวผู้ต้องรับผิดชอบหากปรากฏว่ามีรถที่ไม่ได้ทำประกันภัยออกมาวิ่งบนท้องถนน ดังนั้น หากปรากฏว่ารถคันที่มีการทำสัญญาเช่าซื้อนั้นไม่ได้มีการประกันภัยตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ที่จะต้องรับผิดชอบตามกฎหมายนี้ก็คือผู้ให้เช่าซื้อซึ่งเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์และผู้เช่าซื้อซึ่งอยู่ในฐานะเป็นผู้มีสิทธิครอบครองตามสัญญาเช่าซื้อด้วย

แต่อย่างไรก็ดี ในเรื่องนี้มีนักนิติศาสตร์บางท่านมีความเห็นว่าการใช้กฎหมายใช้คำว่า “หรือ” นั้น กฎหมายมีเจตนารมณ์ที่จะกำหนดเป็นกรณีปกติทั่วไปว่าผู้มีกรรมสิทธิ์ในรถมีหน้าที่ต้องจัดให้มีการประกันภัย แต่ถ้รถนั้นเป็นรถที่ได้ทำสัญญาเช่าซื้อก็ให้ผู้เช่าซื้อเป็นผู้มีหน้าที่โดยไม่คำนึงว่าใครเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ และถือว่าผู้เช่าซื้อเป็น “เจ้าของรถ” ตามคำนิยามของกฎหมาย และเป็นเจ้าของรถซึ่งใช้รถหรือมีรถไว้เพื่อใช้อย่างแน่นอน ส่วนผู้ให้เช่าซื้อเมื่อไม่ได้อยู่ในความหมายของคำว่า “เจ้าของรถ” ในความมุ่งหมายของกฎหมายในกรณีนี้จึงไม่มีหน้าที่ต้องจัดให้มีการประกันความเสียหาย⁴

1.3.3 ผู้นำรถที่จดทะเบียนในต่างประเทศเข้ามาใช้ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว ในกรณีนี้กฎหมายไม่สนใจว่าผู้ที่นำรถเข้ามานั้นจะเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์หรือไม่ หรือจะเป็นผู้เช่า ผู้เช่าซื้อ หรือผู้ที่ยืมรถผู้อื่นมาใช้ หากผู้นั้นเป็นผู้นำรถเข้ามาในราชอาณาจักรไทยก็ต้องจัดให้รถมีประกันภัย และการนำเข้ามานั้นจะต้องเป็นการนำเข้ามาใช้เป็น

⁴ สุดา วัชรวัฒนากุล, “พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 กับกิจการให้เช่าซื้อรถยนต์” วารสารนิติศาสตร์ 22 (ธันวาคม 2535) : 498.

การชั่วคราว ถ้าหากนำมาใช้อย่างเป็นทางการก็ต้องจดทะเบียนการใช้รถในประเทศไทย และเจ้าของรถก็ต้องจัดให้มีการประกันภัยตามมาตรา 7

ในกรณีที่เจ้าของรถซึ่งใช้รถหรือมีรถไว้เพื่อใช้ฝ่าฝืนไม่จัดให้มีการประกันภัยเพื่อคุ้มครองความรับผิดชอบต่อชีวิตและร่างกายอันเกิดจากการใช้รถตามกฎหมายนี้มีความผิดและต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ 10,000 บาท ถึง 50,000 บาท (มาตรา 37)

1.4 ผู้รับประกันภัย ผู้มีหน้าที่ต้องรับประกันภัยตามกฎหมายนี้คือบริษัทประกันภัยและสาขาทั่วประเทศตามกฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัยที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการประกันภัยรถยนต์จากกระทรวงพาณิชย์ ซึ่งกฎหมายนี้เป็นบทบังคับให้บริษัทประกันภัยจะต้องรับประกันภัยรถทุกคันเสมอไปโดยไม่มีข้อยกเว้น จะปฏิเสธไม่ยอมรับประกันภัยไม่ได้ แม้จะเป็นรถเก่าใหม่เพียงใด เจ้าของรถจะขับรถชำนาญหรือไม่ และแม้เจ้าของรถเป็นผู้ที่มีประวัติการขับรถที่ไม่ดี บริษัทก็ต้องรับประกัน จะปฏิเสธไม่รับประกันโดยอ้างว่าเจ้าของรถเป็นผู้ที่ขับรถโดยประมาทเคยก่ออุบัติเหตุไว้เป็นจำนวนมากไม่ได้ แต่ทั้งนี้ การรับประกันต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งกฎกระทรวงจะกำหนดเกี่ยวกับจำนวนเงินที่เอาประกัน เบี้ยประกัน กำหนดเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดของการประกันภัยไว้

แต่เดิมร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนแก้ไข เจ้าของรถมีทางเลือกที่จะประกันไว้กับบริษัทประกันภัย หรือจะเลือกวางหลักประกันต่อนายทะเบียนก็ได้ แต่การที่มีทางเลือกให้สามารถนำทรัพย์สินมาวางเป็นประกันต่อนายทะเบียนได้นั้นอาจเป็นการยุ่งยากกับรัฐ เนื่องจากต้องจัดหาบุคคลากรเพื่อรับวางประกัน มีการบริหารทรัพย์สินที่นำมาวางเป็นประกัน ผู้ร่างจึงได้ตัดหลักการในส่วนนี้ออก ประกอบกับรัฐต้องการจะส่งเสริมสนับสนุนกิจการประกันภัยให้เติบโตและเจริญก้าวหน้ามากขึ้นด้วย

ในการประกันความเสียหายสำหรับผู้ประสบภัยจากรถนั้น เจ้าของรถจะประกันภัยไว้ให้มีจำนวนเงินที่เอาประกันสูงกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ก็ได้ไม่มีกฎหมายห้าม

---

* ตามมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 กำหนดว่า “บริษัทต้องรับประกันตามมาตรา 7 หรือมาตรา 9 แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง”

ทั้งนี้แล้วแต่ความสมัครใจ หรืออาจทำประกันภัยคำอื่น ๆ อีก นอกเหนือจากการประกันภัยตามพระราชบัญญัตินี้ก็ได้

ถ้าบริษัทประกันภัยไม่ยอมรับการประกันภัยรถยนต์ตามที่กฎหมายกำหนด มีความผิดต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ 100,000 บาท ถึง 500,000 บาท (มาตรา 38)

1.5 เครื่องหมายแสดงว่ามีการประกันภัย ตามกฎหมายนี้กำหนดให้นายทะเบียน จัดทำเครื่องหมายที่แสดงว่ามีการประกันความเสียหายสำหรับผู้ประสบภัยจากรถ ตามแบบที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง และส่งให้บริษัทประกันภัยเพื่อส่งมอบให้แก่เจ้าของรถที่ทำประกันภัยนั้นไว้กับบริษัท และเจ้าของรถจะต้องติดเครื่องหมายดังกล่าวไว้ที่รถตามวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง *โดยจะต้องติดที่กระจกหน้ารถด้านในหันข้อความด้านหน้าของเครื่องหมายออกด้านนอก ถ้าเป็นรถที่ไม่มีกระจกหน้ารถ ให้ติดเครื่องหมายไว้ที่ซึ่งสามารถมองเห็นได้ชัด ทั้งนี้เพื่อแสดงว่าตนได้ดำเนินการจัดทำประกันภัยตามกฎหมายแล้ว และเพื่ออำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่

ส่วนรถที่จดทะเบียนในต่างประเทศและนำเข้ามาใช้ในราชอาณาจักรโดยเป็นการชั่วคราว (ตามมาตรา 9) เมื่อรถดังกล่าวออกนอกราชอาณาจักรให้เจ้าของรถคันนั้น ส่งคืนเครื่องหมายแสดงว่ามีการประกันภัยตามพระราชบัญญัตินี้ให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่

---

⁵ ประพันธ์ ทรัพย์แสง, คำอธิบายพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535, หน้า 88.

* พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 ตามมาตรา 4 กำหนดว่า “... “นายทะเบียน” หมายความว่า อธิบดีกรมการประกันภัยหรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมการประกันภัยมอบหมายโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา...”

ตามมาตรา 12 กำหนดว่า “ให้นายทะเบียนจัดทำเครื่องหมายส่งให้บริษัทเพื่อส่งมอบให้แก่เจ้าของรถที่ได้จัดให้มีการประกันความเสียหายกับบริษัทตามมาตรา 7 หรือมาตรา 9 แล้วแต่กรณี

เจ้าของรถต้องติดเครื่องหมายไว้ที่รถ
ลักษณะของเครื่องหมายและวิธีการติดเครื่องหมาย ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

ตรวจคนเข้าเมืองที่รถคันนั้นออก เว้นแต่รถที่เจ้าของรถนำเข้าออกราชอาณาจักรเป็นประจำ และการประกันนั้นยังไม่สิ้นสุดเวลาเอาประกัน⁶

นอกจากนั้น หากบริษัทประกันภัยหรือเจ้าของรถต้องการบอกเลิกกรมธรรม์ประกันภัยก่อนครบกำหนดความคุ้มครอง เจ้าของรถต้องคืนเครื่องหมายนี้แก่นายทะเบียน หรือทำให้เครื่องหมายใช้การไม่ได้ ภายในกำหนดเวลา 15 วันนับแต่วันที่บริษัทประกันภัยบอกเลิกกรมธรรม์ประกันภัย หรือภายในกำหนดเวลา 15 วัน นับแต่วันที่ผู้เอาประกันภัยบอกเลิกกรมธรรม์ประกันภัย แล้วแต่กรณี

สำหรับบทกำหนดโทษเกี่ยวกับเครื่องหมายแสดงว่ามีการประกันภัยตามกฎหมายนี้ มีดังนี้

- (1) เจ้าของรถไม่ติดเครื่องหมายฯ ไว้ที่รถ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 2,000 บาท (มาตรา 40)
- (2) ผู้ใดปลอมเครื่องหมายฯ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 6 เดือน ถึง 5 ปี และปรับตั้งแต่ 10,000 บาท ถึง 100,000 บาท (มาตรา 41)
- (3) ผู้ใดติดเครื่องหมายปลอมกับรถคันหนึ่งคันใด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 6 เดือนถึงห้าปี และปรับตั้งแต่ 10,000 บาท ถึง 100,000 บาท (มาตรา 42)
- (4) ในกรณีที่มีการบอกเลิกกรมธรรม์ประกันภัย หากเจ้าของรถไม่ทำลายหรือไม่ส่งคืนเครื่องหมายฯ ให้นายทะเบียนภายในเวลาที่กำหนดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 2,000 บาท (มาตรา 40)

---

⁶ “สารานุกรมเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 และกฎกระทรวง” วารสารเอกสารภาษีอากร : 118.

* ตามมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 กำหนดว่า “ในกรณีที่บริษัทหรือเจ้าของรถบอกเลิกกรมธรรม์ประกันภัยก่อนครบกำหนดความคุ้มครองไม่ว่าด้วยเหตุใด บริษัทต้องแจ้งการบอกเลิกนั้นให้นายทะเบียนทราบ และเจ้าของรถต้องส่งคืนเครื่องหมายตามมาตรา 12 ให้แก่นายทะเบียนหรือทำให้เครื่องหมายนั้นใช้ต่อไปไม่ได้

การแจ้งการบอกเลิกและการส่งคืนเครื่องหมายหรือการทำให้เครื่องหมายนั้นใช้ต่อไปไม่ได้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

(5) เจ้าของรถผู้ใดใช้เครื่องหมายฯ ที่ต้องส่งคืนนายทะเบียน ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ 5,000 บาท ถึง 20,000 บาท (มาตรา 43)

1.6 จำนวนเงินเอาประกันภัย หมายถึงจำนวนเงินค่าสินไหมทดแทนที่บริษัทประกันภัยตกลงจะชำระเมื่อเกิดภัยตามสัญญาประกันภัย ในการคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถที่เอาประกันไว้ ผู้เอาประกันภัยจะทำสัญญาประกันสำหรับความเสียหายที่จะเกิดแก่ผู้ประสบภัยจากรถเป็นจำนวนสูงเท่าใดก็ได้ แต่จำนวนเงินเอาประกันภัยต่อบุคคลหนึ่งและต่อเหตุการณ์หนึ่งต้องไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง⁷ โดยในการประกันภัยตามกฎหมายนี้ได้กำหนดชนิด ประเภท และขนาดของรถดังนี้

1.6.1 รถที่มีที่นั่งไม่เกิน 7 คน หรือใช้บรรทุกผู้โดยสารรวมทั้งผู้ขับขี่ไม่เกิน 7 คน รวมทั้งรถจักรยานยนต์ ให้มีจำนวนเงินเอาประกันภัยจำนวน 50,000 บาท ต่อคน และจำนวน 5,000,000 บาท ต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อครั้ง

1.6.2 รถที่มีที่นั่งเกิน 7 คน หรือใช้บรรทุกผู้โดยสารรวมทั้งผู้ขับขี่เกิน 7 คน ให้มีจำนวนเงินเอาประกันภัยจำนวน 50,000 บาท ต่อคน และจำนวน 10,000,000 บาท ต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อครั้ง

ในกรณีที่ผู้ประสบภัยเป็นผู้ขับขี่และผู้ขับขี่ที่ประสบภัยเป็นฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย หรือไม่มีผู้ใดรับผิดชอบตามกฎหมายต่อผู้ขับขี่ที่ประสบภัย จำนวนเงินเอาประกันภัยข้างต้นให้ลดลงเป็นจำนวนค่าเสียหายเบื้องต้นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่งออกตามความในมาตรา 20 วรรคสอง (ค่าเสียหายเบื้องต้นมีจำนวนเท่ากับจำนวนที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 10,000 บาท)

ในเรื่องนี้มีข้อน่าสังเกตคือ กฎหมายบังคับให้เจ้าของรถจะต้องเอาประกันภัยโดยมีจำนวนเงินเอาประกันภัยสำหรับความเสียหายต่อหนึ่งคนเท่ากับ 50,000 บาท หากผู้ประสบภัยได้รับความเสียหายจากรถคันที่ได้มีการประกันภัย ผู้ประสบภัยมีสิทธิขอรับค่าเสียหายเบื้องต้นตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 10,000 บาท โดยไม่ต้องรอการพิสูจน์ความผิด หากผู้ประสบภัยได้รับความเสียหายมากกว่า 10,000 บาท ค่าเสียหายส่วนที่เกินกว่า 10,000

⁷ ประพันธ์ ทรัพย์แสง, คำอธิบายพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535, หน้า 85.

บาท จนถึง 50,000 บาท (ตามจำนวนเงินที่เอาประกันภัยไว้) จะต้องรอการพิสูจน์ความผิดก่อน ทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติมากมายซึ่งในเรื่องนี้ผู้เขียนขอกล่าวถึงในบทต่อไป

ในกรณีที่เจ้าของรถซึ่งไม่มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรไทยและนำรถที่จดทะเบียนในต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทยเป็นการชั่วคราวต้องจัดให้มีการประกันความเสียหายสำหรับผู้ประสบภัยโดยเอาประกันไว้กับบริษัทประกันภัยเพื่อคุ้มครองความเสียหายต่อชีวิตหรือร่างกายของผู้ประสบภัยอันเกิดจากรถนั้น โดยมีจำนวนเงินประกันต่อบุคคลและต่อเหตุการณ์ไม่น้อยกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นเช่นกัน ทั้งนี้ ในการทำประกันภัยต้องมีระยะเวลาคุ้มครองไม่น้อยกว่าระยะเวลาที่รถนั้นอยู่ในราชอาณาจักรด้วย

1.7 การโอนรถที่มีการประกันภัย ในกรณีที่รถซึ่งเจ้าของรถได้เอาประกันภัยไว้กับบริษัทได้ออนไปยังบุคคลอื่น โดยผลของกฎหมายว่าด้วยมรดกหรือโดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่น ให้ผู้ได้มาซึ่งรถที่มีการประกันภัยนั้นมีฐานะเสมือนเป็นผู้เอาประกันภัยตามกรรมธรรม์ประกันภัยนั้น และบริษัทต้องรับผิดชอบตามกรรมธรรม์ประกันภัยดังกล่าวต่อไปตลอดอายุของกรรมธรรม์ประกันภัยที่ยังเหลืออยู่ (มาตรา 18) การโอนรถไปให้กับบุคคลอื่นโดยผลของกฎหมายว่าด้วยมรดกนั้นก็คือการโอนในกรณีที่รถเป็นมรดกตกทอดไปยังทายาทโดยธรรมหรือโดยพินัยกรรมเมื่อเจ้าของรถถึงแก่ความตาย มีข้อน่าพิจารณาคือ การโอนโดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่นนั้นหมายถึงอะไร การโอนโดยผลของสัญญา เช่น สัญญาซื้อขายหรือสัญญาให้ถือว่าเป็นการโอนโดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่นหรือไม่ ซึ่งในเรื่องนี้ผู้เขียนเห็นว่า การที่กฎหมายใช้ถ้อยคำกว้าง ๆ ว่า “โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่น” นั้น ก็เพื่อให้สามารถครอบคลุมถึงการโอนในทุกกรณีไม่ว่าจะมีการโอนกันโดยวิธีใด เนื่องจากกฎหมายเพียงต้องการให้รถมีการทำประกันภัยอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะได้ออนกันไปที่ทอด โอนให้ใครหรือโอนกันอย่างไรก็ตาม เมื่อรถที่เอาประกันภัยโอนเปลี่ยนมือไป สิทธิตามสัญญาประกันภัยที่ผู้เอาประกันภัยมีอยู่ก็ย่อมโอนตามไปด้วยตลอดอายุของกรรมธรรม์ประกันภัยที่เหลืออยู่ โดยไม่ต้องมีพิธีการโอน

อย่างไรก็ตาม ในเรื่องนี้มีนักนิติศาสตร์บางท่านมีความเห็นว่า การโอนโดยนิติกรรมสัญญานั้นจะต้องปฏิบัติตามมาตรา 875 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและ

พาณิชย์ กล่าวคือ ถ้าในกรมธรรม์ประกันภัยมิได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น เมื่อผู้เอาประกันภัย โอนรถคันที่ได้เอาประกันภัย ผู้เอาประกันภัยจะต้องบอกกล่าวการโอนไปยังผู้รับประกันภัย สิทธิตามกรมธรรม์ประกันภัยจึงโอนไปด้วย มิฉะนั้น สิทธิตามกรมธรรม์ประกันภัยเพื่อคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถจะไม่โอนไปด้วย⁸

1.8 การบอกเลิกกรมธรรม์ประกันภัย บริษัทประกันภัยหรือเจ้าของรถผู้เอาประกันภัยมีสิทธิบอกเลิกกรมธรรม์ประกันภัยตามกฎหมายนี้ก่อนครบกำหนดความคุ้มครอง ไม่ว่าด้วยเหตุใดบริษัทประกันภัยจะต้องแจ้งการบอกเลิกนั้นให้นายทะเบียนทราบ และเจ้าของรถต้องส่งคืนเครื่องหมายแสดงว่ามีการประกันภัยให้แก่นายทะเบียน หรือทำให้เครื่องหมายดังกล่าวใช้การต่อไปไม่ได้ (มาตรา 13) การบอกเลิกกรมธรรม์ประกันภัยนั้นอาจเป็นกรณีที่บริษัทประกันภัยบอกเลิกเพราะเหตุว่าผู้เอาประกันภัยปกปิดความจริง ผู้เอาประกันภัย ล้มละลาย ผู้เอาประกันภัยไม่มีส่วนได้เสียในรถคันที่เอาประกัน หรืออาจเป็นกรณีที่ผู้เอาประกันภัยเป็นผู้บอกเลิกกรมธรรม์ประกันภัย แต่ไม่ว่าจะมีการบอกเลิกกันด้วยสาเหตุใดจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1.8.1 ในกรณีที่บริษัทประกันภัยเป็นฝ่ายบอกเลิกกรมธรรม์ประกันภัย บริษัทจะต้องแจ้งการบอกเลิกเป็นหนังสือให้แก่ผู้เอาประกันตามภูมิลำเนาที่ทราบครั้งสุดท้าย โดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ โดยจะต้องแจ้งล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 30 วันและบริษัทประกันภัยจะต้องแจ้งการบอกเลิกไปยังนายทะเบียนภายใน 7 วันนับแต่วันที่บริษัทประกันภัยส่งหนังสือบอกเลิกไปยังผู้เอาประกันภัย

---

* มาตรา 875 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กำหนดว่า ถ้าวัตถุอันได้เอาประกันภัยไว้วันนั้น เปลี่ยนมือไปจากผู้เอาประกันภัยโดยพินัยกรรมก็ดี หรือโดยบัญญัติกฎหมายก็ดี ท่านว่าสิทธิอันมีอยู่ในสัญญาประกันภัยก็ย่อมโอนตามไปด้วย

ถ้าในสัญญามิได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น เมื่อผู้เอาประกันภัยโอนวัตถุที่เอาประกันภัยและบอกกล่าวการโอนไปยังผู้รับประกันภัยไซ้ ท่านว่าสิทธิอันมีอยู่ในสัญญาประกันภัยนั้นย่อมโอนตามไปด้วย อนึ่งถ้าในการโอนเช่นนี้ ช่องแห่งภัยเปลี่ยนแปลงไปหรือเพิ่มขึ้นหนักไซ้ ท่านว่าสัญญาประกันภัยนั้นกลายเป็นโมฆะ

⁸ ประพันธ์ ทรัพย์แสง, คำอธิบายพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535, หน้า 103.

1.8.2 ในกรณีที่ผู้เอาประกันภัยเป็นฝ่ายบอกเลิกกรมธรรม์ประกันภัย บริษัทประกันภัยจะต้องแจ้งการบอกเลิกนั้นให้นายทะเบียนทราบเป็นหนังสือภายใน 7 วัน นับแต่วันที่กรมธรรม์ประกันภัยสิ้นสุดความคุ้มครอง ในการบอกเลิกกรมธรรม์ประกันภัย ตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้เอาประกันภัยจะต้องแจ้งการบอกเลิกให้บริษัทประกันภัยทราบเป็น หนังสือและมีสิทธิได้รับเบี้ยประกันภัยคืนตามอัตราคืนเบี้ยประกันภัยที่ระบุไว้ในกรมธรรม์ ประกันภัยด้วย⁹

เมื่อได้มีการบอกเลิกสัญญาประกันภัยแล้ว เจ้าของรถจะต้องส่งคืนเครื่องหมาย แสดงว่ามีการประกันภัยแก่นายทะเบียน หรือทำลายเครื่องหมายนั้นให้อยู่ในสภาพที่ใช้ไม่ได้ ภายในกำหนดเวลา ดังนี้

1) ภายในกำหนดเวลา 15 วันนับแต่วันที่บริษัทบอกเลิกกรมธรรม์ประกันภัย (เช่น บริษัทต้องการบอกเลิกกรมธรรม์ประกันภัยในวันที่ 5 กรกฎาคม บริษัทจะต้องแจ้งให้ผู้เอาประกันทราบล่วงหน้าอย่างน้อย 30 วัน คือต้องแจ้งภายในวันที่ 5 มิถุนายน และเจ้าของรถจะต้องส่งคืนเครื่องหมายฯหรือทำลายเครื่องหมายดังกล่าวให้อยู่ในสภาพที่ใช้การไม่ได้ ภายในวันที่ 20 กรกฎาคม เป็นต้น) หรือ

2) ภายในกำหนดเวลา 15 วัน นับแต่วันที่ผู้เอาประกันภัยบอกเลิกกรมธรรม์ ประกันภัย

ถ้าบริษัทไม่แจ้งการบอกเลิกกรมธรรม์หรือเจ้าของรถไม่ส่งคืนเครื่องหมายฯ หรือไม่ทำให้เครื่องหมายดังกล่าวอยู่ในสภาพใช้การไม่ได้ภายในกำหนดเวลาดังที่ กล่าวแล้ว มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 2,000 บาท (มาตรา 40)

2. ความคุ้มครองตามกฎหมายคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ

2.1 ผู้ที่ได้รับความคุ้มครอง ผู้ที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายนี้จะต้อง เป็น “ผู้ประสบภัย” ซึ่งได้แก่

---

⁹ “สารานุกรมเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 และกฎกระทรวง” วารสารเอกสารภาษีอากร : 117.

2.1.1 ผู้ซึ่งได้รับอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรืออนามัยจากรถที่ไต่อยู่ในทาง หรือเนื่องจากสิ่งที่ยับรถหรือติดตั้งในรถนั้น ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าประชาชนทุกคนที่รับอันตรายจากรถหรือสิ่งที่ยับรถหรือติดตั้งในรถนั้น ไม่ว่าจะเป็นผู้ขับขี่ ญาติของผู้ขับขี่ ผู้โดยสารในรถคันนั้นหรือรถคันอื่น ๆ คนที่กำลังลงหรือขึ้นรถ คนข้ามถนน คนเดินริมถนน หรือแม้แต่คนนอนเฉย ๆ อยู่ในบ้านแล้วมีรถวิ่งเข้าไปชน ก็ถือ เป็นผู้ประสพภัยที่จะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายนี้ทั้งสิ้น

2.1.2 ทายาทโดยธรรมของบุคคลตามข้อ 2.1.1 ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวเสียชีวิตเนื่องจากอุบัติเหตุจากรถ ซึ่งทายาทโดยธรรมนั้นก็คือบุคคลตามที่กำหนดไว้ในบรรพ 6 มรดก แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และจะต้องเป็นทายาทโดยธรรมที่มีสิทธิรับมรดกตามกฎหมายดังกล่าว

สาเหตุที่กฎหมายบัญญัติให้ผู้ประสพภัยหมายความรวมถึงทายาทโดยธรรมของผู้ที่รับอันตรายจากรถด้วยนั้นก็เพื่อให้สิทธิแก่ทายาทของผู้ตายที่จะสามารถดำเนินการร้องขอรับค่าเสียหายเบื้องต้นจากบริษัทหรือจากกองทุนทดแทนผู้ประสพภัยแทนผู้ตายได้ แต่มีข้อที่น่าสังเกตว่าทายาทที่มีสิทธิตามกฎหมายนี้กฎหมายกำหนดไว้เฉพาะแต่ทายาทโดยธรรมเท่านั้น ทายาทผู้รับพินัยกรรมไม่มีสิทธิเรียกร้องตามกฎหมายนี้

2.2 ความเสียหายที่ได้รับความคุ้มครองจะต้องเป็นความเสียหายโดยตรงที่เกิดจากรถตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่ ความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย หรืออนามัยอันเกิดจากรถ ไม่รวมถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นกับทรัพย์สิน เช่น ในกรณีที่รถชนกัน มีผู้โดยสารในรถบาดเจ็บและเสียชีวิต เจ้าของรถที่รถของตนได้รับความเสียหายไม่สามารถเรียกร้องให้บริษัทที่รับประกันภัยตามกฎหมายนี้ชดเชยค่าเสียหายที่เกิดกับรถได้

2.3 ค่าเสียหายเบื้องต้น ตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติฯ กำหนดให้บริษัทรับประกันภัยจะต้องมีข้อกำหนดให้มีการจ่าย “ค่าเสียหายเบื้องต้น”^{*} ไว้ด้วยอย่างชัดเจน ซึ่งค่า

---

* ความมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัตินี้ ได้นิยามความหมายของ “ค่าเสียหายเบื้องต้น” ไว้ว่า “ค่าเสียหายเบื้องต้น” ในกรณีความเสียหายต่อร่างกาย หมายความว่า ค่ารักษาพยาบาลและค่าใช้จ่ายอันจำเป็นเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลของผู้ประสพภัย และในกรณีความเสียหายต่อชีวิต หมายความว่า ค่าปลงศพ และค่าใช้จ่ายอันจำเป็นเกี่ยวกับการจัดการศพ ผู้ประสพภัยซึ่งถึงแก่ความตาย ทั้งนี้ ตามรายการและจำนวนเงินที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 20 วรรคสอง

เสียหายเบื้องต้นนี้ก็คือเงินจำนวนหนึ่งซึ่งจ่ายให้แก่ผู้ประสบภัยจากรถเป็นค่ารักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ของผู้ประสบภัยระหว่างการรักษาพยาบาล และ/หรือค่าปลงศพ เพื่อเป็นการบรรเทาความเสียหายโดยไม่คำนึงว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นเป็นความผิดของใคร แม้ผู้ประสบภัยเองจะเป็นผู้ผิดก็ยังมีสิทธิเรียกค่าเสียหายเบื้องต้นจากบริษัทประกันภัยหรือจากสำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสบภัยได้ ซึ่งหลักการนี้เป็นการกำหนดสิทธิพิเศษให้แก่ผู้ประสบภัยเป็นสิทธิที่ดียิ่งกว่าสิทธิตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ว่าจะเป็นหลักกฎหมายละเมิดหรือหลักกฎหมายประกันภัย เพราะตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 นี้ มุ่งคุ้มครองให้ผู้ประสบภัยจากรถได้รับการเยียวยาในทันทีโดยไม่คำนึงว่าความบาดเจ็บหรือความตายนั้นมีเหตุมาจากอะไร แม้เกิดจากเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจากความผิดของผู้ประสบภัยเองก็ตาม แนวความคิดนี้สืบเนื่องมาจากข้อเท็จจริงที่ว่าการใช้รถซึ่งเป็นเครื่องจักรที่มีความเร็วและความแรง อาจจะก่อให้เกิดอันตรายแก่มนุษย์เมื่อใดก็ได้ อุบัติเหตุที่มักเกิดจากความประมาทเลินเล่อของผู้ขับขี่ ผู้เดินถนน ความบกพร่องทางเทคนิคของการผลิตหรือในบางครั้งอุบัติเหตุก็เกิดจากความบกพร่องหรือความประมาทเลินเล่อที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้เลยว่าใครเป็นผู้ก่อ ผู้ประสบภัยจากรถก็ควรจะได้การช่วยเหลือเบื้องต้นในทันทีให้ยังคงมีชีวิตอยู่และสามารถกลับมาใช้ชีวิตตามปกติได้ก่อน ส่วนใครจะผิดจะถูกค่อยมาว่ากันในภายหลัง¹¹ ผู้ประสบภัยสามารถใช้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายเบื้องต้นนี้ได้ โดยบริษัทประกันภัยหรือสำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสบภัยจะต้องจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยให้เสร็จสิ้นภายใน 7 วันนับแต่วันที่รับคำร้องขอโดยไม่ต้องรอการพิสูจน์ความผิด (มาตรา 25) ซึ่งความเสียหายที่สามารถขอรับค่าเสียหายเบื้องต้นได้มีรายการ¹² ดังนี้

(1) กรณีได้รับบาดเจ็บ แต่ไม่เสียชีวิต ผู้ประสบภัยจะได้รับค่ารักษาพยาบาลและค่าใช้จ่ายอันจำเป็นเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลโดยกรณีนี้ ผู้ประสบภัยจะได้รับการชดใช้ค่าเสียหายเบื้องต้นตามความเสียหายที่แท้จริงหรือเท่าจำนวนที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 10,000 บาท

¹¹ สุรศักดิ์ มณีสร “การคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถที่เป็นผู้ก่อความเสียหายขึ้นมาเอง” รพีสาร 1 (มกราคม - มีนาคม 2536) : 34.

¹² “สาระนั้นรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 และกฎกระทรวง” วารสารเอกสารภาษีอากร : 119.

(2) กรณีเสียชีวิตทันที ทายาทโดยธรรมของผู้ประสบภัยจะได้รับค่าเสียหายเบื้องต้นเป็นค่าปลงศพ และค่าใช้จ่ายอันจำเป็นเกี่ยวกับการจัดการศพผู้ประสบภัย โดยจะได้รับชดใช้ค่าเสียหายเบื้องต้น จำนวน 10,000 บาทต่อหนึ่งคน

(3) กรณีผู้ประสบภัยถึงแก่ความตายหลังจากมีการรักษาพยาบาลในโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาล จะได้รับค่าเสียหายเบื้องต้น สำหรับเป็นค่ารักษาพยาบาลตาม (1) และค่าปลงศพตาม (2) รวมกันแล้วไม่เกิน 20,000 บาท

2.3.1 การขอรับและการจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้น การขอรับค่าเสียหายเบื้องต้นของผู้ประสบภัยจากรถหรือทายาทโดยธรรมของผู้ประสบภัยจากรถซึ่งถึงแก่ความตายตามกฎหมายนี้ ผู้ประสบต้องร้องขอรับค่าเสียหายเบื้องต้นภายใน 180 วัน นับแต่วันที่มูลค่าเสียหายเบื้องต้นเกิดขึ้น โดยสามารถขอรับได้จากผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งแยกเป็น 2 กรณี คือ

2.3.1.1 การขอรับค่าเสียหายเบื้องต้นจากบริษัทประกันภัย เมื่อรถที่ได้มีการทำประกันภัยตามกฎหมายนี้ได้ก่อความเสียหายแก่ผู้ประสบภัยจากรถ ให้ผู้ประสบภัยร้องขอค่าเสียหายเบื้องต้นจากบริษัทประกันภัยที่รับประกันรถยนต์ที่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายนั้น โดยบริษัทจะต้องจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยภายใน 7 วันนับแต่วันที่ได้รับการร้องขอ ทั้งนี้ โดยไม่ต้องรอพิสูจน์ความรับผิด (มาตรา 20)

ในกรณีที่รถตั้งแต่ 2 คันขึ้นไปก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ประสบภัยซึ่งอยู่ในรถให้บริษัทที่รับประกันภัยรถแต่ละคันจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยซึ่งอยู่ในรถคันที่เอาประกันภัยไว้กับบริษัทตน สำหรับกรณีที่รถตั้งแต่ 2 คันขึ้นไปก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นแก่ผู้ประสบภัยที่มีไซ้เป็นผู้ซึ่งอยู่ในรถ ให้บริษัทที่รับประกันภัยรถดังกล่าวร่วมกันจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยทุกคน โดยเฉลี่ยจ่ายในอัตราส่วนที่เท่ากัน* (ในกรณีที่รถตั้งแต่ 2 คันขึ้นไปก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นแก่ผู้ประสบภัยและเป็นกรณีที่สำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสบภัยจะต้องจ่าย ตามหลักเกณฑ์ที่จะกล่าวต่อไปก็ให้

---

* ในกรณีนี้ เช่น รถยนต์ชนกัน 4 คัน ทำให้ผู้ประสบภัยที่มีไซ้ซึ่งอยู่ในรถได้รับบาดเจ็บต้องเสียค่ารักษาพยาบาล 12,000 บาท บริษัทที่รับประกันภัยรถทั้ง 4 คันนั้น จะต้องจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยดังกล่าวบริษัทละ 2,500 บาท ส่วนอีก 2,000 บาท ผู้ประสบภัยดังกล่าวจะต้องรอการพิสูจน์ความผิดก่อน แล้วจึงไปเรียกร้องจากบริษัทที่รับประกันภัยรถคันที่ผิด

นำหน้าที่รับผิดชอบในการจ่ายหรือร่วมกันจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยที่กล่าวมาข้างต้นแล้วแต่กรณี มาใช้กับสำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสบภัยด้วย) (มาตรา 24)

ในการร้องขอรับค่าเสียหายเบื้องต้น และการจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง¹³ ดังนี้

(1) ความเสียหายต่อร่างกายให้มีหลักฐาน

(ก) ใบเสร็จรับเงินจากโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาล หรือหลักฐานการเจ็บนี้เกี่ยวกับการรักษาพยาบาล

(ข) สำเนาบัตรประจำตัวหรือสำเนาใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว หรือสำเนาหนังสือเดินทาง แล้วแต่กรณี

(2) ความเสียหายต่อชีวิต ให้มีหลักฐาน

(ก) สำเนามรณบัตร

(ข) สำเนาบันทึกระจำวันในคดีของพนักงานสอบสวน หรือหลักฐานอื่นที่แสดงว่าผู้นั้นถึงแก่ความตายเพราะการประสบภัยจากรถ

(3) ความเสียหายต่อร่างกายและต่อมาผู้ประสบภัยได้เสียชีวิต ให้มีหลักฐานตาม (1) และ (2)

การร้องขอรับค่าเสียหายเบื้องต้นดังกล่าวให้ผู้ประสบภัยเป็นผู้ร้องขอ หากผู้ประสบภัยไม่สามารถร้องขอได้ให้โรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลที่รักษาผู้ประสบภัย ญาติ หรือผู้มีส่วนได้เสียของผู้ประสบภัย หรือทายาทโดยธรรมของผู้ประสบภัยแล้วแต่กรณีร้องขอแทน

ในการจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยให้บริษัทจ่ายตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง¹⁴

(1) ให้จ่ายแก่ผู้ประสบภัยหรือจ่ายแก่โรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลผู้ประสบภัย

¹³ “สารະនាំຮູ້ເຖິງກັບພະຣາຊບັນຊາຜູ້ຄຸ້ມຄອງຜູ້ປະສບຮັບຈາກຣຸດ ພ.ສ. 2535 ແລະກຸງກະຫຼວງ “ວາຣສາຣເອກສາຣາຜາຜີອາກຣ” : 120.

¹⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 122.

(2) ให้จ่ายเป็นเงินสดหรือจ่ายเป็นเช็คที่มีได้ลงวันที่ล่วงหน้า

(3) ให้จ่ายให้เสร็จเรียบร้อยภายใน 7 วันนับแต่วันที่ได้รับการร้องขอรับค่าเสียหายเบื้องต้น ทั้งนี้ โดยไม่ต้องรอพิสูจน์ความผิด

บริษัทประกันภัยที่รับประกันความเสียหายสำหรับผู้ประสบภัยจากรถตามพระราชบัญญัตินี้จะยกเอาเหตุต่าง ๆ ดังต่อไปนี้เป็นข้อต่อสู้เพื่อปฏิเสธความรับผิดชอบของผู้ประสบภัยในการชดใช้ค่าเสียหายเบื้องต้นมิได้ คือ

(1) ห้ามยกเอาข้อความในกรมธรรม์ประกันภัยหรือเอกสารประกอบหรือแนบท้ายกรมธรรม์ประกันภัยที่ระบุถึงความรับผิดชอบของบริษัทแตกต่างไปจากที่กำหนดไว้ในกฎหมายนี้ขึ้นเป็นข้อต่อสู้เพื่อปฏิเสธความรับผิดชอบในการชดใช้ค่าเสียหายเบื้องต้น (มาตรา 15)

(2) ห้ามยกเอาเหตุแห่งความไม่สมบูรณ์หรือการฝ่าฝืนเงื่อนไขของกรมธรรม์ประกันภัยระหว่างบริษัทกับเจ้าของรถ หรือการได้บอกเลิกกรมธรรม์ประกันภัยกับเจ้าของรถเพื่อปฏิเสธความรับผิดชอบในการชดใช้ค่าเสียหายเบื้องต้น เว้นแต่บริษัทได้มีหนังสือแจ้งการบอกเลิกกรมธรรม์ประกันภัยนั้นให้เจ้าของรถและนายทะเบียนทราบล่วงหน้า ซึ่งจะมีผลเมื่อครบกำหนด 30 วัน นับแต่วันที่บริษัทได้มีหนังสือแจ้งการบอกเลิกกรมธรรม์ประกันภัยไปยังผู้เอาประกันภัยตามภูมิลำเนาที่ทราบครั้งสุดท้ายโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ (มาตรา 16)

(3) ห้ามบริษัทยกเอาความทุจริตหรือความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของผู้เอาประกันภัยมาเป็นข้อต่อสู้เพื่อปฏิเสธความรับผิดชอบในการจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัย (มาตรา 17)

เมื่อเกิดความเสียหายขึ้นกับผู้ประสบภัยจากรถที่บริษัทรับประกันภัยไว้ และผู้ประสบภัยได้ร้องขอรับค่าเสียหายเบื้องต้นตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด หากบริษัทประกันภัยไม่จ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยให้เสร็จภายใน 7 วันนับแต่วันที่ได้รับการร้องขอ จะมีความผิดต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ 10,000 บาท ถึง 50,000 บาท

2.3.1.2 การขอรับค่าเสียหายเบื้องต้นจากสำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสบภัย ผู้ประสบภัยจากรถสามารถขอรับค่าเสียหายเบื้องต้นจากสำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสบภัยได้เมื่อเกิดกรณีดังต่อไปนี้ (มาตรา 23)

(1) เจ้าของรถที่ก่อให้เกิดความเสียหายนั้นมิได้จัดให้มีการประกันภัยเพื่อคุ้มครองความเสียหายสำหรับผู้ประสบภัยตามกฎหมายนี้ และเจ้าของรถคันดังกล่าวไม่จ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยหรือจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นไม่ครบจำนวน

(2) ขณะเกิดเหตุ รถที่ก่อให้เกิดความเสียหายมิได้อยู่ในความครอบครองของเจ้าของรถ เพราะเหตุที่รถนั้นได้ถูกยักยอก น้อ โกง กรรโชก ลักทรัพย์ ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ หรือปล้นทรัพย์ และเจ้าของรถได้ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน ซึ่งในเรื่องนี้กฎหมายไม่ได้กำหนดว่าการร้องทุกข์นั้นจะต้องกระทำเมื่อใด แต่เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าไม่มีความจำเป็นที่กฎหมายจะต้องกำหนด ทั้งนี้ เนื่องจากในทางปฏิบัติของวิญญูชนแล้วเมื่อรถยนต์ซึ่งถือเป็นทรัพย์สินที่มีค่าของบุคคลได้หลุดพ้นไปจากการครอบครองเนื่องจากการกระทำผิดอาญาเจ้าของรถก็ต้องพยายามกระทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้รถคืนมา ซึ่งทางหนึ่งที่เจ้าของรถจะกระทำก็คือต้องแจ้งความร้องทุกข์กับพนักงานสอบสวนเพื่อให้ช่วยเสาะหารถคืนมา การที่กฎหมายกำหนดว่าจะต้องทำการร้องทุกข์กับพนักงานสอบสวนนั้นก็เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดกรณีที่เจ้าของรถหรือบริษัทประกันภัยอ้างกับผู้ประสบภัยว่ารถถูกโจรกรรมไปในขณะที่รถไปก่อให้เกิดความเสียหายเพื่อที่ตนจะได้ไม่ต้องจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้น นอกจากนั้น ในบางครั้งเจ้าของรถก็อาจจะยังไม่รู้ตัวว่ารถของตนหลุดพ้นไปจากความครอบครองเนื่องจากการกระทำผิดอาญาในขณะที่รถไปก่อความเสียหาย เช่น ในขณะที่เจ้าของรถเดินทางไปต่างจังหวัดโดยจอดรถทิ้งไว้ที่บ้าน ได้มีคนร้ายโจมยรถไป ในระหว่างทางที่หลบหนีเกิดไปชนคนได้รับบาดเจ็บ กว่าเจ้าของรถจะรู้ว่ารถของตนถูกโจมยและเข้าแจ้งความร้องทุกข์ก็อาจจะต้องใช้เวลานาน เป็นต้น ซึ่งการที่กฎหมายจะไปกำหนดว่าเจ้าของรถจะต้องร้องทุกข์ภายในเมื่อไหร่ก็นั้นจึงเป็นการยาก ขอแต่เพียงมีการแจ้งความร้องทุกข์ก็เพียงพอ ซึ่งหากเจ้าของรถยังมีได้ไปแจ้งความร้องทุกข์ในขณะที่ผู้ประสบภัยมาเรียกร้องค่าเสียหายเบื้องต้นจากบริษัทที่รับประกันภัยหรือจากเจ้าของรถคันที่ถูกโจรกรรม (ในกรณีที่รถไม่ได้ทำประกันภัย) เจ้าของรถหรือบริษัทประกันภัยก็สามารถปฏิเสธไม่จ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นโดยอ้างว่ารถถูกโจรกรรมได้ และผู้ประสบภัยก็สามารถไปเรียกร้องให้สำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสบภัยชำระค่าเสียหายเบื้องต้นได้โดยอ้างว่าเจ้าของรถไม่ยอม

จ่ายค่าเสียหายเบื้องต้น (ตาม (1)) หรือในกรณีที่ไปเรียกร้องกับบริษัทประกันภัยแล้วบริษัทปฏิเสธการจ่ายเงิน ผู้ประสบภัยก็สามารถเรียกร้องจากสำนักงานฯ ได้โดยอ้างว่าบริษัทไม่ยอมจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้น (ตาม (5) ซึ่งจะกล่าวต่อไป) และเมื่อสำนักงานฯ ได้จ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นไปแล้วก็จะมาไล่เบี้ยเอาคืนกับเจ้าของรถหรือบริษัทประกันภัย ซึ่งเมื่อถึงตอนนั้นเจ้าของรถค่อยไปแจ้งความร้องทุกข์กับพนักงานสอบสวน ผู้เขียนก็เห็นว่ายังไม่สายไป แต่ในทางปฏิบัติคงไม่เกิดเหตุการณ์เช่นนี้ ทั้งนี้เนื่องจากตามวิสัยของเจ้าของรถเมื่อรู้ว่ารถหายก็ต้องรีบแจ้งความร้องทุกข์อยู่แล้ว กฎหมายจึงไม่มีความจำเป็นต้องกำหนดเวลาในเรื่องนี้แต่อย่างใด

(3) ไม่มีผู้แสดงตนเป็นเจ้าของรถที่ก่อให้เกิดความเสียหาย และรถคันนั้นไม่มีการประกันภัยกับบริษัท ซึ่งถ้ารถคันดังกล่าวเป็นรถที่มีประกันผู้ประสบภัยจากรถก็สามารถเรียกให้บริษัทประกันภัยจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นได้ตาม 2.3.1.1

(4) มีความเสียหายจากรถเกิดแก่ผู้ประสบภัย แต่ไม่อาจรู้ได้ว่ารถคันใดก่อให้เกิดความเสียหาย ในเรื่องนี้เป็นกรณีที่ผู้ประสบภัยถูกรถชนแล้วหนี ไม่สามารถรู้ได้ว่ารถคันใดเป็นรถคันที่ชน ถ้าเป็นกรณีที่รถชนแล้วหนีและในภายหลังถูกจับได้ก็จะไม่เข้ากรณีตามข้อนี้ เนื่องจากผลสุดท้ายก็ทราบว่ารถคันไหนชนซึ่งถ้าไม่มีผู้แสดงความเป็นเจ้าของรถคันดังกล่าว และรถคันนั้นไม่มีการประกันภัยก็จะเป็นกรณีตาม (3)

คำว่า “ไม่อาจทราบได้ว่ารถคันใดก่อให้เกิดความเสียหาย”* มิได้หมายถึงว่ารถสองคันวิ่งเข้าชนคนแล้วไม่รู้ว่ารถคันไหนเป็นรถที่ก่อให้เกิดความเสียหาย เพราะกรณีดังกล่าวเป็นกรณีที่บริษัทที่รับประกันภัยรถทั้งสองคันต้องร่วมกันจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้น โดยเฉลี่ยจ่ายในอัตราส่วนที่เท่ากันตามหลักเกณฑ์ดังที่ได้กล่าวมาแล้วใน 2.3.1.1

(5) บริษัทไม่จ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยหรือจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยไม่ครบจำนวน

---

* ตามมาตรา 23 (4) แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 กำหนดว่า “(4) มีความเสียหายจากรถเกิดแก่ผู้ประสบภัย แต่ไม่อาจทราบได้ว่ารถคันใดก่อให้เกิดความเสียหาย”

(6) ความเสียหายที่เกิดแก่ผู้ประสบภัยเกิดจากรถที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องทำประกันภัยตามที่ได้กล่าวแล้วใน 1.2 เช่นในกรณีที่ความเสียหายเกิดจากรถของหน่วยงานราชการต่าง ๆ เป็นต้น

ผู้ประสบภัยจากรถสามารถยื่นขอรับค่าเสียหายเบื้องต้น หรือแจ้งการไม่ได้รับชดใช้ค่าเสียหายเบื้องต้น หรือการได้รับค่าเสียหายเบื้องต้นไม่ครบจำนวนจากบริษัทประกันภัยต่อสำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสบภัยตามวิธีที่กำหนดในกฎกระทรวง¹⁵ ดังนี้

(1) ในกรณีที่บริษัทประกันภัยซึ่งรับประกันภัยรถคันที่ก่อให้เกิดความเสียหายไม่จ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นหรือจ่ายให้ไม่ครบ ให้ผู้ประสบภัยหรือทายาทโดยธรรมของผู้ประสบภัยแล้วแต่กรณีแจ้งต่อสำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสบภัยพร้อมข้อเท็จจริงดังนี้

(ก) ชื่อบริษัทประกันภัยและหมายเลขกรมธรรม์ประกันภัย

(ข) จำนวนเงินค่าเสียหายเบื้องต้นที่ประสงค์จะได้รับ

(ค) วันที่ไปยื่นขอรับค่าเสียหายเบื้องต้นจากบริษัทประกันภัย

(2) ในกรณีที่ผู้ประสบภัยได้รับความเสียหายจากรถที่บริษัทได้รับประกันไว้และบริษัทไม่จ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นหรือจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นไม่ครบจำนวนที่ต้องจ่าย หรือในกรณีที่ผู้ประสบภัยไม่อาจขอรับค่าเสียหายเบื้องต้นจากเจ้าของรถที่ก่อให้เกิดความเสียหายหรือจากบริษัทได้เพราะกรณีตามมาตรา 23 (กรณีที่ต้องร้องขอรับค่าเสียหายเบื้องต้นจากกองทุนทดแทนดังที่กล่าวมาแล้ว) ให้ผู้ประสบภัยหรือทายาทโดยธรรมของผู้ประสบภัย แล้วแต่กรณี ยื่นคำร้องขอรับค่าเสียหายเบื้องต้นต่อสำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสบภัยพร้อมหลักฐาน ดังนี้

(ก) ใบเสร็จรับเงินหรือหลักฐานการแจ้งหนี้

¹⁵ “สารานุกรมเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 และกฎกระทรวง” วารสารเอกสารภาษีอากร : 121 - 122.

(ข) สำเนาบัตรประจำตัว ใบสำคัญประจำตัวคนต่าง
 ค้าว หนังสือเดินทางหรือสำเนาทะเบียนบ้าน ในกรณีผู้ประสบภัยได้รับบาดเจ็บ

(ค) สำเนามรณบัตร สำเนาทะเบียนบ้าน หรือสำเนา
 บัตรประจำตัวในกรณีผู้ประสบภัยถึงแก่ความตาย และในกรณีนี้ให้ทายาทโดยธรรมของผู้
 ประสบภัยยื่นเอกสารตาม (ข) ด้วย

ในการยื่นคำร้องขอรับค่าเสียหายเบื้องต้นดังกล่าว ไม่ว่าจะ
 เป็นกรณีใดให้ยื่นตามแบบที่นายทะเบียนกำหนดต่อสำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสบภัย
 กรมการประกันภัยหรือสำนักงานประกันภัยภูมิภาค สำนักงานพาณิชย์จังหวัดหรือสถานที่ที่
 นายทะเบียนกำหนด โดยผู้ประสบภัยหรือทายาทโดยธรรมของผู้ประสบภัยต้องร้องขอรับค่า
 เสียหายภายใน 180 วัน นับแต่วันที่มีความเสียหายเบื้องต้น

ผู้ประสบภัยผู้ใดยื่นคำขอรับชดใช้ค่าเสียหายเบื้องต้นตาม
 พระราชบัญญัตินี้โดยทุจริตหรือแสดงหลักฐานอันเป็นเท็จเพื่อขอรับค่าเสียหายเบื้องต้นตาม
 พระราชบัญญัตินี้ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำ
 ทั้งปรับ

2.3.2 การใช้สิทธิไล่เบี้ยต่อผู้ต้องรับผิดชอบในการก่อให้เกิดความเสียหาย
 เมื่อบริษัทประกันภัยหรือสำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสบภัยได้จ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นเพื่อ
 บรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ผู้ประสบภัยไปแล้ว บริษัทประกันภัยหรือสำนักงานกองทุนทด
 แทนผู้ประสบภัยมีสิทธิที่จะไล่เบี้ยต่อผู้ที่จะต้องรับผิดชอบในความเสียหายเกิดขึ้นได้* เมื่อมี
 องค์ประกอบดังต่อไปนี้

---

* ตามมาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535
 กำหนดว่า “ในกรณีที่ความเสียหายเกิดขึ้นจากการกระทำของบุคคลภายนอก หรือเกิดขึ้น
 เพราะความจงใจหรือความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของเจ้าของรถ ผู้ขับขี่รถ ผู้ซึ่งอยู่ใน
 รถหรือผู้ประสบภัย เมื่อบริษัทหรือสำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสบภัยได้จ่ายค่าเสียหาย
 เบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยไปแล้วเป็นจำนวนเท่าใด ให้บริษัทหรือสำนักงานกองทุนทดแทน
 ผู้ประสบภัย แล้วแต่กรณี มีสิทธิไล่เบี้ยเอาแก่บุคคลดังกล่าว หรือมีสิทธิเรียกให้ผู้ประสบภัย
 คืนเงินค่าเสียหายเบื้องต้นได้

(1) ความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นเกิดขึ้นจากการกระทำของบุคคลภายนอกหรือเกิดขึ้นเพราะความจงใจหรือความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของเจ้าของรถ ผู้ขับขี่รถ(ในกรณีที่เจ้าของรถมิได้เป็นผู้ขับขี่รถนั่นเอง) ผู้ซึ่งอยู่ในรถ หรือผู้ประสบภัยเอง เหตุที่กฎหมายวางหลักไว้เช่นนี้เนื่องจากการวางพื้นฐานอยู่บนหลักทั่วไปของความรับผิดชอบ คือผู้ก่อให้เกิดความเสียหายควรจะเป็นผู้ที่ต้องชดใช้ค่าเสียหาย แม้ผู้นั้นจะเป็นตัวผู้ประสบภัยเอง การที่กฎหมายได้ให้การเยียวยาเบื้องต้นนั้นเป็นความคิดจากหลักมนุษยธรรมและความต้องการจะช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกันที่ร่วมกันเสี่ยงภัยบนท้องถนนที่มีเครื่องจักรกลที่สามารถสร้างอันตราย แต่เมื่อได้ช่วยเหลือจนพ้นอันตรายแล้วก็ต้องคืนเงิน เหตุผลอีกประการหนึ่งคือ เป็นการป้องกันมิให้เกิดการแสวงหาประโยชน์จากกฎหมายนี้โดยจงใจเป็นผู้ก่อให้เกิดความเสียหายและให้ตนเองบาดเจ็บ เพื่อจะได้สามารถเรียกร้องค่าเสียหายตามกฎหมายนี้¹⁶

(2) บริษัทประกันภัย หรือสำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสบภัยได้จ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยไปแล้ว เมื่อบริษัทประกันภัยหรือสำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสบภัยได้จ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยเป็นจำนวนเท่าใดก็มีสิทธิไล่เบี้ยเอากับบุคคลตาม (1) ได้ทั้งจำนวนที่จ่ายไป ทั้งนี้ การใช้สิทธิไล่เบี้ยดังกล่าวของบริษัทประกันภัยหรือสำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสบภัยจะต้องกระทำภายในกำหนดเวลาหนึ่งปี นับแต่วันที่ได้จ่ายเงินค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยหรือภายในห้าปีนับแต่วันรู้ตัวผู้ซึ่งต้องรับผิดชอบ (ตามมาตรา 31)

ในกรณีที่สำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสบภัยได้จ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยไปเนื่องจากกรณี

(เชิงอรรถต่อ)

การใช้สิทธิตามวรรคหนึ่ง ต้องกระทำภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้จ่ายเงินค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัย หรือภายในห้าปีนับแต่วันรู้ตัวผู้ซึ่งต้องรับผิดชอบ”

¹⁶ สุรศักดิ์ มณีสร “การคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถที่เป็นผู้ก่อความเสียหายขึ้นมาเอง” รพีสาร : 24.

(1) เจ้าของรถ ไม่ได้จัดให้มีการประกันภัยเพื่อคุ้มครองความเสียหายสำหรับผู้ประสบภัยจากรถตามกฎหมายนี้ และไม่จ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัย หรือจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยไม่ครบจำนวน

(2) บริษัทประกันภัยที่รับประกันภัยรถคันที่ก่อให้เกิดความเสียหาย ไม่จ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยหรือจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยไม่ครบจำนวน

เมื่อสำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสบภัยได้จ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยไปแล้วเป็นจำนวนเท่าใดก็ให้นายทะเบียนมีคำสั่งเรียกเงินตามจำนวนที่ได้จ่ายไปนั้นคืนจากเจ้าของรถหรือจากบริษัทประกันภัยนั้นแล้วแต่กรณี และเจ้าของรถหรือบริษัทประกันภัยจะต้องจ่ายเงินเพิ่มในอัตราร้อยละสิบของจำนวนค่าเสียหายเบื้องต้นที่จ่ายจากกองทุนฯส่งเข้าสมทบกองทุนฯอีกด้วย โดยจะต้องจ่ายเงินพร้อมด้วยเงินเพิ่มดังกล่าวคืนให้กองทุนตามคำสั่งนายทะเบียนภายใน 7 วันนับแต่วันที่ได้รับคำสั่ง ทั้งนี้ หากเจ้าของรถหรือบริษัทประกันภัยบริษัทใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนายทะเบียนดังกล่าวจะต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ 10,000 บาท ถึง 50,000 บาท

นอกจากนั้นตามกฎหมายนี้ยังให้อำนาจนายทะเบียนที่จะยึดและขายทอดตลาดรถที่ก่อให้เกิดความเสียหายได้ในกรณีดังต่อไปนี้

(1) การยึดรถที่ก่อให้เกิดความเสียหาย นายทะเบียนสามารถยึดรถที่ก่อให้เกิดความเสียหายได้ เมื่อ

(1.1) เจ้าของรถไม่ได้จัดให้มีการประกันภัยเพื่อคุ้มครองความเสียหายสำหรับผู้ประสบภัยจากรถตามกฎหมายนี้และไม่จ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นแก่ผู้ประสบภัยหรือจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยไม่ครบจำนวน หรือ

(1.2) ไม่มีผู้แสดงตนเป็นเจ้าของรถที่ก่อให้เกิดความเสียหายและรถคันดังกล่าวไม่มีการประกันภัยตามกฎหมายนี้

ในการยึดรถที่ก่อให้เกิดความเสียหายนี้จะกระทำได้ต่อเมื่อมิได้มีการยึดรถที่ก่อให้เกิดความเสียหายนั้นไว้ตามกฎหมายอื่นก่อนแล้ว ซึ่งนายทะเบียนสามารถยึดรถนั้นไว้ได้จนกว่าเจ้าของรถจะได้จ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยจนครบจำนวนหรือจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่กองทุนทดแทนผู้ประสบภัยภายใน 7 วันนับแต่วันที่ได้รับคำสั่งจากนายทะเบียน

กรณีที่รถคันที่ก่อให้เกิดความเสียหายถูกยึดตามกฎหมายอื่น อยู่ก่อนแล้ว ให้กรรมการประกันภัยมีสิทธิขอเข้าเฉลี่ยทรัพย์ได้หากมีการขายทอดตลาดรถดังกล่าว

(2) การขายทอดตลาดรถที่ก่อให้เกิดความเสียหาย รถที่นายทะเบียนยึดตาม (1) นายทะเบียนมีอำนาจขายทอดตลาดได้ในกรณีดังต่อไปนี้

(2.1) เจ้าของรถตาม (1.1) ไม่จ่ายเงินค่าเสียหายเบื้องต้นคืนให้แก่กองทุนทดแทนผู้ประสบภัยภายใน 7 วันนับแต่วันที่รับคำสั่งจากนายทะเบียน นายทะเบียนมีอำนาจขายทอดตลาดรถที่ได้ยึดนั้นได้ตามกฎหมายนี้

(2.2) กรณีที่ไม่ปรากฏตัวเจ้าของรถที่ก่อให้เกิดความเสียหาย ซึ่งนายทะเบียนจะต้องดำเนินการดังนี้

ก. ประกาศหาตัวเจ้าของรถโดยปิดประกาศไว้ ณ ที่ทำการของนายทะเบียนซึ่งได้ยึดรถที่ก่อให้เกิดความเสียหายไว้ และ

ข. ประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันที่จำหน่ายในท้องถิ่นที่เกิดเหตุอย่างน้อย 2 วันติดต่อกัน

ถ้าได้ปฏิบัติตาม ก. และ ข. แล้ว เจ้าของรถก็ยังไม่ปรากฏตัวต่อนายทะเบียนซึ่งได้ยึดรถนั้นไว้ภายใน 30 วันนับแต่วันแรกที่ได้มีการประกาศในหนังสือพิมพ์ตาม ข. นายทะเบียนมีอำนาจขายทอดตลาดรถคันดังกล่าวได้

เงินที่ได้จากการขายทอดตลาดรถที่ก่อให้เกิดความเสียหายนี้ให้นายทะเบียนดำเนินการจัดสรรโดยหักเป็นค่าใช้จ่ายในการยึดและการขายทอดตลาด และจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยหรือจ่ายคืนให้แก่กองทุนทดแทนผู้ประสบภัยแล้วแต่กรณี ถ้ามีเงินเหลือเท่าใดให้คืนแก่เจ้าของรถ

ในกรณีที่ไม่มีผู้ใดแสดงตนเป็นเจ้าของรถคันที่ก่อให้เกิดความเสียหายก็ให้กรรมการประกันภัยเก็บรักษาเงินนั้นไว้ตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาและถ้าเจ้าของรถไม่เรียกเงินนั้นคืนภายใน 5 ปีนับจากวันที่ขายทอดตลาดให้เงินนั้นตกเป็นของกองทุนทดแทนผู้ประสบภัย

วิธีการยึดรถและการขายทอดตลาดตาม (1) และ (2) นี้ให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งโดยอนุโลม (มาตรา 30)

2.4 ค่าเสียหายส่วนที่เกินกว่าค่าเสียหายเบื้องต้น เป็นค่าเสียหายที่จ่ายให้สำหรับความเสียหายที่เกิดกับชีวิต ร่างกายและอนามัยของผู้ประสบภัยซึ่งเป็นค่าเสียหายที่ได้รับตามกฎหมายนี้ โดยจะต้องรอการพิสูจน์ความผิดก่อน ผู้ประสบภัยจะได้รับชดใช้ค่าเสียหายดังกล่าวเมื่อรวมกับค่าเสียหายเบื้องต้นตาม 3.3.1 แล้ว ดังนี้

2.4.1 กรณีที่ผู้ประสบภัยได้รับบาดเจ็บแต่ไม่เสียชีวิต ผู้ประสบภัยจะได้รับชดใช้ค่าเสียหายตามความเป็นจริง แต่ไม่เกิน 50,000 บาทต่อผู้ประสบภัยหนึ่งคน (กล่าวคือเท่ากับผู้ประสบภัยได้รับค่าเสียหายเบื้องต้น 10,000 บาท รวมกับค่าเสียหายส่วนที่เกินกว่าค่าเสียหายเบื้องต้นตามความเป็นจริงอีกไม่เกิน 40,000 บาท)

2.4.2 กรณีที่ผู้ประสบภัยเสียชีวิตทันที ผู้ประสบภัย (หรือทายาทโดยธรรมของผู้ประสบภัย) จะได้รับชดใช้ค่าเสียหายรวมกันเป็นเงินจำนวน 50,000 บาท ต่อผู้ประสบภัยหนึ่งคน (เท่ากับได้รับค่าเสียหายเบื้องต้น 10,000 บาท เป็นค่าปลงศพรวมกับค่าเสียหายส่วนที่เกินกว่าค่าเสียหายเบื้องต้นอีก 40,000 บาท)

2.4.3 กรณีที่ผู้ประสบภัยถึงแก่ความตายหลังจากที่มีการรักษาพยาบาลในโรงพยาบาลหรือในสถานพยาบาล ผู้ประสบภัย (หรือทายาทโดยธรรมของผู้ประสบภัย) จะได้รับชดใช้ค่าเสียหายรวมกันเป็นจำนวนเงิน 50,000 บาท ต่อผู้ประสบภัยหนึ่งคน (คือค่าเสียหายเบื้องต้นสำหรับเป็นค่ารักษาพยาบาลและค่าปลงศพไม่เกิน 20,000 บาท รวมกับค่าเสียหายส่วนที่เกินกว่าค่าเสียหายเบื้องต้นอีกจำนวนหนึ่ง รวมกันแล้วไม่เกิน 50,000 บาท)

ในกรณีที่ผู้ประสบภัยเป็นผู้ขับขี่และเป็นฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย หรือ ไม่มีผู้ใดรับผิดชอบตามกฎหมายต่อผู้ขับขี่ (ที่เป็นผู้ประสบภัยดังกล่าว) ผู้ขับขี่นั้นจะได้รับชดใช้เฉพาะค่าเสียหายเบื้องต้นในวงเงินไม่เกิน 10,000 บาท ตาม 2.3 เท่านั้น จะไม่ได้รับค่าเสียหายส่วนที่เกินกว่าค่าเสียหายเบื้องต้นตามข้อนี้

นอกจากนั้น การที่ผู้ประสบภัยได้รับค่าเสียหายจากการประกันภัยเพื่อคุ้มครองผู้ประสบภัยตามกฎหมายนี้แล้ว ผู้ประสบภัยยังมีสิทธิที่จะเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเพิ่มเติมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้ (มาตรา 22)

3. กองทุนทดแทนผู้ประสบภัย

ในพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้จัดตั้งกองทุนขึ้นเรียกว่า “กองทุนทดแทนผู้ประสบภัย” โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนดังกล่าว ดังนี้

3.1 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง

3.1.1 เป็นทุนสำหรับจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้น ให้แก่ผู้ประสบภัยจากรถเมื่อเกิดกรณีใด ๆ ดังต่อไปนี้ (มาตรา 23)

3.1.1.1 เจ้าของรถที่ก่อให้เกิดความเสียหายมิได้จัดให้มีการประกันความเสียหายตามกฎหมายนี้ และเจ้าของรถดังกล่าวไม่ยอมจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัย หรือจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยไม่ครบจำนวน

3.1.1.2 ขณะเกิดเหตุ รถที่ก่อให้เกิดความเสียหายมิได้อยู่ในความครอบครองของเจ้าของเพราะเหตุที่รถนั้นได้ถูกขยอก น้อโคง กรรโชก ลักทรัพย์ ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ หรือปล้นทรัพย์ และเจ้าของรถได้ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน

3.1.1.3 ไม่มีผู้แสดงตนเป็นเจ้าของรถที่ก่อให้เกิดความเสียหายและรถนั้นไม่มีการประกันภัยตามกฎหมายนี้

3.1.1.4 มีความเสียหายจากรถเกิดแก่ผู้ประสบภัย แต่ไม่อาจรู้ได้ว่ารถคันใดก่อให้เกิดความเสียหาย

3.1.1.5 บริษัทไม่จ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นแก่ผู้ประสบภัยหรือจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยไม่ครบจำนวน หรือ

3.1.1.6 ความเสียหายที่เกิดแก่ผู้ประสบภัยนั้นเกิดจากรถที่ได้รับการยกเว้น ไม่ต้องทำประกันภัยตามกฎหมายนี้

3.1.2 เป็นค่าใช้จ่ายอื่นในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

เหตุที่ต้องมีกองทุนทดแทนนี้ก็เพื่อเป็นการอุดช่องว่างของกฎหมายในกรณีที่เกิดความเสียหายแล้วไม่สามารถหาใครมารับผิด หรือมีผู้รับผิดชอบแต่ผู้หนึ่งไม่ยอมจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นเพื่อบรรเทาความเสียหายแก่ผู้ประสบภัยได้อย่างทันที่ ผู้ประสบภัยก็สามารถจะเรียกร้องค่าเสียหายเบื้องต้นเพื่อมาเยียวยาความเสียหายของตนได้ก่อนที่จะมาว่ากล่าวกันว่าใครผิดใครถูก

3.2 เงินกองทุนทดแทนผู้ประสบภัย กองทุนทดแทนฯ ได้เงินมาจากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้

3.2.1 เงินทุนประเดิมที่รัฐบาลจัดสรรให้ ซึ่งเป็นเงินที่รัฐบาลได้จัดหางบประมาณมาให้กองทุนเพื่อเป็นทุนสำหรับเป็นค่าใช้จ่าย

3.2.2 เงินที่บริษัทประกันภัยจ่ายสมทบให้แก่กองทุนเป็นรายปีในอัตราไม่เกินร้อยละสองของเบี้ยประกันภัยที่ได้รับจากผู้เอาประกันภัยในแต่ละปี เงินสมทบที่บริษัทจ่ายนั้นสามารถนำไปหักเป็นค่าใช้จ่ายในการคำนวณภาษีเงินได้ตามประมวลรัษฎากรได้ (มาตรา 36) ซึ่งในเรื่องนี้มีข้อสังเกตคือกฎหมายให้สิทธิบริษัทประกันภัยเท่านั้นที่สามารถนำจำนวนเงินที่จ่ายสมทบไปหักเป็นค่าใช้จ่ายในการคำนวณภาษีเงินได้ของกิจการได้ แต่สำหรับผู้เอาประกันภัยซึ่งเป็นผู้เสียเบี้ยประกันไม่มีสิทธิเช่นนี้ซึ่งผิดกับกรณีประกันชีวิต

การเรียกเก็บและการจ่ายเงินสมทบจากบริษัทประกันภัยนั้นมีกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการไว้ โดยกฎกระทรวงกำหนดให้บริษัทต้องจ่ายเงินสมทบภายใน 90 วัน นับแต่วันที่บริษัทรับเบี้ยประกันภัยแต่ละราย

3.2.3 เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้จากงบประมาณรายจ่ายประจำปี กล่าวคือ เมื่อกฎหมายนี้ใช้บังคับรัฐบาลจะต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อจ่ายให้กับกองทุนนี้ทุกปีเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ

3.2.4 เงินหรือทรัพย์สินที่กองทุนเรียกคืนมาจากผู้ที่มีหน้าที่ต้องจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นตามกฎหมายนี้แต่ผู้นั้นมิได้จ่ายและกองทุนได้จ่ายแทนไป เงินค่าใช้จ่ายในการยึดทรัพย์และขายทอดตลาด เงินที่ได้จากหน่วยงานซึ่งเป็นเจ้าของรถที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องจัดให้มีการประกันภัย และเงินที่เหลือจากการขายทอดตลาดรถที่ก่อให้เกิดความเสียหายแล้วเจ้าของรถมิได้มารับคืนภายใน 5 ปี

3.2.5 เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้ทูลให้ หรือเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้

3.2.6 ดอกผลของเงินกองทุน ในกรณีที่ได้มีการนำเงินกองทุนไปหาประโยชน์ เช่น นำไปฝากธนาคาร ซื้อพันธบัตรรัฐบาล ฯลฯ หากได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง (มาตรา 34)

3.2.7 เงินได้จากการขายทรัพย์สินที่ได้มาตาม 3.2.4 และ 3.2.5 ซึ่งก็คือเงินที่ได้มาจากการยึดรถหรือขายทอดตลาดหรือขายทรัพย์สินที่มีผู้ทูลให้

3.2.8 เงินรายได้อื่น ๆ เช่น เงินเพิ่ม ค่าปรับ (มาตรา 46) เงินค่าธรรมเนียมต่าง ๆ เป็นต้น

เงินและทรัพย์สินดังกล่าวมาแล้วนี้ไม่ถือว่าเป็นเงินรายได้ของแผ่นดิน อันจะต้องนำส่งกระทรวงการคลัง แต่ให้เป็นของกองทุนทดแทนผู้ประสบภัย เพื่อใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของกองทุนนี้ต่อไป

3.3 สำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสบภัย ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 มาตรา 34 กำหนดให้จัดตั้งสำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสบภัยขึ้น โดยให้สังกัดอยู่ในกรมการประกันภัย กระทรวงพาณิชย์ เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับเงินกองทุน เช่น เก็บรวบรวมเงินกองทุน ส่วนการเบิกจ่าย การเก็บรักษา การจัดการกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์กำหนด โดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

มีนักนิติศาสตร์บางท่านมีความเห็นว่า สำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสบภัย มิได้เป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย แม้จะจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้ก็ตาม ทั้งนี้เนื่องจากกฎหมายมิได้บัญญัติโดยชัดแจ้งว่าให้สำนักงานฯเป็นนิติบุคคล สำนักงานฯจึงไม่อาจฟ้องร้องต่อผู้คดี หรือดำเนินการต่าง ๆ ได้ ดังจะพิจารณาได้จากกรณีที่มีการยึดรถ กฎหมายจะกำหนดให้กรมการประกันภัยเป็นผู้ขอเข้าเคลียทรัพย์สินหากมีการขายทอดตลาดที่ถูกยึดนั้น มิได้ให้สำนักงานกองทุนเป็นผู้ดำเนินการ* หรือในกรณีที่มีการฟ้องร้องต่อศาลก็จะต้องให้กรมการประกันภัยดำเนินการให้ เจ้าของรถ ผู้ประสบภัย หรือบริษัทประกันภัยจะฟ้องร้องก็ต้องฟ้องร้องกรมการประกันภัยเป็นจำเลย ไม่ใช่ฟ้องสำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสบภัย¹⁰

---

* ตามมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 กำหนดว่า “ในกรณีตามมาตรา 23 (1) และ (3) ให้นายทะเบียนยึดรถที่ก่อให้เกิดความเสียหายไว้ได้หากมิได้มีการยึดรถนั้นไว้ตามกฎหมายอื่นอยู่ก่อนแล้ว จนกว่าเจ้าของรถจะได้จ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยจนครบจำนวน หรือจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นคืนกองทุนภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับคำสั่งจากนายทะเบียน และหากมีการยึดรถนั้นตามกฎหมายอื่นอยู่ก่อนแล้ว ให้กรมการประกันภัยมีสิทธิของเจ้าเคลียในทรัพย์สินนั้นหากมีการขายทอดตลาด”

¹⁰ ประพันธ์ ทรัพย์แสง, คำอธิบายพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535, หน้า 145.

เปรียบเทียบการประกันภัยรถยนต์ภาคบังคับตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัย

จากรถ พ.ศ. 2535 และการประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจ

เรื่อง	การประกันภัยรถยนต์ภาคบังคับ	การประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจ
1. การทำประกันภัย	กฎหมายบังคับให้เจ้าของรถที่มีรถไว้เพื่อใช้จะต้องมีประกันภัยภาคบังคับ และกฎหมายบังคับให้บริษัทประกันภัยจะต้องรับประกันภัยรถทุกคันที่เจ้าของรถมาขอทำประกันภัยกับบริษัท	กฎหมายไม่ได้บังคับให้ต้องทำประกันภัยและบริษัทประกันภัยมีสิทธิจะรับหรือปฏิเสธการรับประกันภัยรถคันใดก็ได้
2. ความคุ้มครอง	คุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถทุกคน โดยคุ้มครองเฉพาะความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย หรืออนามัยอันเกิดจากรถ	คุ้มครองได้ทุกอย่าง แล้วแต่จะเลือกเอาประกันภัย ได้แก่ ความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย อนามัย ที่เกิดกับบุคคลภายนอกหรือเกิดกับผู้เอาประกันภัยเอง ในส่วนที่เกินกว่าการประกันภัยภาคบังคับ และ/หรือ ความเสียหายต่อทรัพย์สินที่เกิดกับทรัพย์สินของบุคคลภายนอกหรือทรัพย์สินของผู้เอาประกันภัยเอง
3. จำนวนเงินความคุ้มครอง สำหรับความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย และอนามัย	เปลี่ยนแปลงไปตามกฎกระทรวง ในปัจจุบันกำหนดสำหรับรถที่มีที่นั่งไม่เกิน 7 คน จำนวน 50,000 บาท ต่อหนึ่งคน และจำนวน 5,000,000 บาท ต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อครั้ง	มีหลายจำนวน โดยเริ่มจากส่วนเกิน 50,000 บาทขึ้นไป จนถึงจำนวนที่ตกลงกันต่อหนึ่งคน และกำหนดจำนวนเงินต่อหนึ่งครั้ง สำหรับรถที่มีที่นั่งไม่เกิน 7 คน เริ่มตั้งแต่ 5,000,000 บาท ต่อหนึ่ง

เรื่อง	การประกันภัยรถยนต์ภาคบังคับ	การประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจ
4. การชดใช้โดยไม่ รอกการพิสูจน์ความผิด	และสำหรับรถที่มีที่นั่งเกิน 7 คน จำนวน 50,000 บาทต่อหนึ่ง คน และจำนวน 10,000,000 บาท ต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น ต่อครั้ง ตามความเสียหายจริงแต่ไม่ เกิน 10,000 บาท	ครั้งจนถึงจำนวนที่ตกลงกัน และ สำหรับรถที่มีที่นั่งไม่เกิน 7 คน เริ่มตั้งแต่ 10,000,000 บาทต่อหนึ่ง ครั้ง จนถึงจำนวนที่ตกลงกัน โดยผู้ เอาประกันภัยสามารถเลือกจำนวน ใดก็ได้ ไม่มี ต้องรอกการพิสูจน์ความผิด ก่อน
5. การชดใช้ต่อ ความเสียหายที่เกิดกับ ชีวิต ร่างกาย และ อนามัย ในกรณีที่เกิด หลายคันชนกัน	กฎหมายกำหนดให้บริษัทที่ รับประกันภัยรถแต่ละคันจ่ายค่า เสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบ ภัยซึ่งอยู่ในรถคันที่เอาประกัน ภัยไว้กับบริษัท แต่ถ้าผู้ประสบ ภัยไม่ใช่เป็นผู้ที่อยู่ในรถ ให้ บริษัทที่รับประกันภัยรถแต่ละ คัน ร่วมกันจ่ายค่าเสียหาย เบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยนั้น โดยเฉลี่ยจ่ายในอัตราส่วนที่เท่า กัน	บริษัทที่รับประกันภัยรถคันที่ ทำละเมิดเป็นผู้ชดใช้ฝ่ายเดียว
6. ระยะเวลาการ ชดใช้ค่าเสียหาย	กฎหมายกำหนดให้บริษัท ประกันภัยหรือสำนักงานกอง ทุนทดแทนผู้ประสบภัยจะต้อง จ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ ประสบภัยให้เสร็จสิ้นภายใน 7 วันนับแต่วันที่ไ้รับคำร้องขอ	กฎหมายไม่ได้กำหนดจำนวน วันไว้ แต่หากบริษัทประกันภัย หวังเหนี่ยวการชดใช้ค่าสินไหม ทดแทนก็จะมีผลความผิดและมีโทษ ตามกฎหมาย

เรื่อง	การประกันภัยรถยนต์ภาคบังคับ	การประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจ
7. ในกรณีที่บริษัทประกันภัยปฏิเสธการจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้น หรือจ่ายไม่ครบจำนวน	ผู้ประสบภัยสามารถร้องขอให้กองทุนทดแทนผู้ประสบภัยจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นแทนได้	ผู้เสียหายจะต้องฟ้องร้องเอาจากบริษัทประกันภัย ผู้เอาประกันภัย และผู้ทำละเมิด